

ΙΜΠΡΑΧΗΜ-ΜΠΕΝ-ΜΕΧΔΗ

Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΑΡΑΨ ΑΟΙΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ Σ. ΜΠΛΟΝΤΕΛ.

Ο κ. Σ. Μπλοντέλ (S. Blondel) γράφει ἐν τῷ τοῦ ἱανοναρίου τεύχει τῆς **Βρετανικῆς ἐπιθεωρήσεως** ἐκτενῆ πραγματείαν περὶ τῶν διασήμων ἀράβων αοιδῶν τοῦ τρίτου ἀπὸ τῆς ἐγίρας αἰῶνος (778—839 μ. Χ.), ἰδίᾳ δὲ περὶ τοῦ διασημοτάτου πάντων Ἰμπραχὴμ-μπέν-Μεχδῆ, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ ταύτης μεταδίδομεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν τὰς ἐπομένους σχετικὰς πληροφορίες.

Α'.

Ἡ ᾠδική, εἰς τὸ ἀπόγειον αὐτῆς σήμερον παρὰ τοῖς εὐρωπαϊκοῖς ἔθνεσιν ἐξικομένη, εἶχεν ἥδη προαχθῆ ἂν μὴ εἰς τελειότητα, ἀλλ' εἰς μέγα ὕψος κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Εὐρώπη ἐκαλύπτετο ὑπὸ τοῦ καλουμένου μεσαιωνικοῦ ζόφου, εἶχε δὲ προαχθῆ παρὰ τοῖς Ἀραβί, λαφ' εὐαισθητῶ καὶ ἀπλοϊκῶ, παρ' ᾧ ἡ μουσικὴ, ὡς καὶ ἡ ποίησις, ἐνεκλιματίσθη ἐγκαίρως, ὥστε ν' ἀναπτυχθῇ εἰτα ὑπὸ τὰς εὐεργετικὰς ἀκτῖνας τοῦ πολιτισμοῦ.

Πράγματι δὲ παροδικὴ τις ἐπισκόπησις τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς Ἀραβίας ἐμφανίζει ἡμῖν ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου ἥδη μ. Χ. αἰῶνος τὸν χαλιφὴν τῆς Συρίας Μερβάν τὸν Α' Ἀβδαλλάχ-μπέν-Ζομπεῖρ, ὃς ἐπέβη τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἱεροῦ τῆς Κασάας μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Μέκκας καὶ τῆς Μεδίνας, καλοῦντα ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Περσίας δεξιούς ἐργάτας, οἵτινες πρῶτοι ὡς βεβαιοῦται εἰσήγαγον εἰς Χεδζάζην τὸν πρὸς τὴν μουσικὴν ἔρωτα.

Οὐδὲν τούτου πιθανώτερον. Κατὰ τὸν κ. Σαλβάτωρ Δανιήλ (Salvador Daniel, «La Musique arabe, ses rapports avec la musique grecque et le chant gregorien») ἡ σημερινὴ ἀραβικὴ μουσικὴ οὐδὲν ἔστιν ἕτερον ἢ τὸ ἥσμα τῶν αοιδῶν καὶ ραψωδῶν, ὅπερ ἡρεῖτο ἐπὶ τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων, ἰδίᾳ δὲ τῆς τῶν Ἑλλήνων. Τεκμήριον τούτου αἱ αἰσθηταὶ ἀναλογίαι, αἱ ὑπάρχουσαι ἐν τῇ ἀραβικῇ καὶ τῇ ἑλληνικῇ κλίμακι καὶ τοῖς ψαλμοφωδικοῖς ἤχοις. Δεκαετίες ἐν Ἀφρικῇ μελέται, σημειώσεις, συλλεγεῖσθαι ἐν Τύννητι, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐπέτρεψαν τῷ κ. Σαλβάτωρ Δανιήλ ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν θεωρίαν τῆς ἀραβικῆς μουσικῆς, παρεχοῦσας πραγματικὰς καλλωνὰς τῷ μετὰ αὐτίκοον μελέτην κατορθώσαντι νὰ καταλάβῃ τὴν κλεῖδα αὐτῆς.

Ὡς βλέπει τις, οἱ Ἀράβες παρέλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων τὸ μουσικὸν αὐτῶν σύστημα, τροποποιοῦντες αὐτὸ ὡς ἠδύνατο, ὡς καὶ τὰς πρὸς τὰς κλίμακας καὶ τὸν ρυθμὸν σχετικὰς θεωρίας, αἵτινες βραδύτερον διήρσαν τὰς δύο λυρικὰς σχολὰς τῆς Βαγδάτης. Ὁμολογούμεν ὅμως ὅτι ἡ μουσικὴ σηματογραφία ἀπὸ τοῦ τρίτου ἥδη αἰῶνος τῆς ἐγίρας εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ διὰ τὸ περίπλοκον αὐτῆς, τὴν ἑλλειψὶν δὲ ταύτην τῆς σηματογραφίας παρὰ τοῖς ἐξ ἐπαγγέλματος μουσικοῖς ἐπικυροῖ τὸ **Κιτάπ-ἑλ-ἀγανί** (Βιβλὸς ᾠμάτων). Καὶ εἶναι τὸ πρᾶγμα εὐκατάληπτον. Τὸ ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἐκ τῶν ἑλληνικῶν θεωριῶν ἐρανισθὲν σύστημα παρεῖχε τοιαύτας δυσχερείας, ὥστε παρέμεινεν ἀποκλειστικὸν πρὸς νόμιον πρωτευόντων τινῶν σοφῶν, οὐδέποτε ἐφαρμοσθὲν ὑπὸ τῶν τῆς τέχνης ἀνδρῶν. Μέλος τι μετεδίδετο ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τῷ μαθητῇ πρακτικῶς δι' ἀτελευτήτων ἐπαναλήψεων, αἵτινες φυσικῶς ἡλλοιοῦν πολλακίς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ μορφήν. Ἀλλ' οὐ περὶ τούτων ἡμῖν ὁ λόγος, ὁ βουλούμενος δὲ παραπέμπεται εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Κωζεγκάρτεν (Kosegarten), Κνζεβέτερ (Kieseweter) καὶ Χριστιάνοβιτς (Christanowetsch) περὶ τῆς κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἀραβικῆς μουσικῆς.

Β'.

Ἐν τοῖς ἐκ τε τῆς τέχνης καὶ τῆς καταγωγῆς διασήμοις αοιδοῖς τῆς Ἀραβίας ἡ ἱστορία ἐξαιρεῖ τὰ ὀνόματα τῶν χαλιφῶν Ὁμέρ-μπέν-Ἀβδ-ἑλ-Ἀζίζ, Βελήδ τοῦ Β' καὶ Βατῆκ-Βιλλάχ.

καίτοι δὲ κατ' ἀνάγκην διὰ τὰ ἔθνη τοῦ ἀραβικοῦ βίου οἱ ἡγεμόνες οὗτοι τὸ τεχνικὸν τάλαντον αὐτῶν ἐπεδείκνυν μόνον ἐντὸς τοῦ γυναικωνίτου αὐτῶν καὶ πρὸ τεχνοδιδασκάλων, ὧν αἱ συμβουλαι ἦσαν αὐτοῖς ἀπαραίτητοι, ὡς τοῦ Μοσούλη, τοῦ Ἰσῆκ κλπ., ἐν τούτοις ὑπάρχει εἰς ἐξ αὐτῶν, οὗ ἡ φήμη ἐπισκιάζει τὴν τῶν ἄλλων ὁμοτέχνων, ὃς δὲ ἀπροκαλύπτως τὸν βίον αὐτοῦ ἀφῆρως εἰς τὴν τέχνην. Οὗτος εἶναι ὁ χαλιφῆς Ἰμπραχὴμ-μπέν-Μεχδῆ, γεννηθεὶς τῷ 162 ἀπὸ τῆς ἐγίρας (779 μ. Χ.) ἐκ μητρὸς Ἰμεναίας, Χαϊζοράν καλουμένης, ἐκ πατρὸς δὲ ἀδελφοῦ τοῦ διασήμου Ἀροῦν-ἑλ-Ρεδήτ.

Ὁ Ἰμπραχὴμ, περὶ τῆς νεανικῆς ἡλικίας τοῦ ὁποῦ οὐδὲν ἔγγραφον παρέχει πληροφορίας, ἦν ὁ νεώτατος τῶν υἱῶν τοῦ Μεχδῆ, τὸ ἕκτον δὲ μόνον ἔτος τῆς ἡλικίας ἦγεν, ὅτε ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀπέθανεν. Οὗτος μετὰ τοδοῦτου ἔρωτος ἡγάπα τὴν ποιῆσιν καὶ τὴν μουσικὴν, ὥστε ἀνεζήτει τοὺς διαπρεπεδέτους καλλιτέχνας καὶ ἡμειδεν αὐτοὺς μετ' ἀπαραδειγματίστου μέχρως ἐκείνων γενναιοδωρίας. Ὁ ἔρωσ αὐτοῦ μάλιστα ἐπὶ τοιοῦτον προέβη, ὥστε καθ' ἃ ἐν τῷ σπουδαίῳ ὑπομνήματι αὐτοῦ λέγει ὁ κ. Μπαρμπιέ-Μαινάρ (Bardier de Maynard) καὶ πικρῶς ἐδατυρίσθη ὑπὸ τῶν θεωρούντων τὴν κλίσιν αὐτοῦ ταύτην ὡς τρυφήν, ἀπάδουσαν εἰς τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς τοῦ θρησκευματος.

Ὁ Ἰμπραχὴμ, λέγει ὁ ὀνομασθεὶς συγγραφεὺς, ἀνατεθεμῆνος ἔτι εἰς τὰς μητρικὰς φροντίδας καὶ ἀνατρεφόμενος ἐν καλλιτεχνικῷ κέντρῳ, παῖς δ' ἔτι παριστάμενος κατὰ τὰς μουσικὰς ἐορτάς, αἷς ἐτέρπετο ὁ τοῦ χαλιφῆος γυναικωνίτης, ἐμῶρθε δὲ ἐξ αὐτῶν αἰσθημα, ὅπερ βραδύτερον ἀπετέλεσε τὴν δόξαν αὐτοῦ. Αὐτὸ τοῦτο δύναται νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Ὀλεῦγιάχ, «θαύματος πνεύματος καὶ εὐφυΐας, σπανίου μαργαρίτου», οὗ ἡ ἀξία θὰ παρέμενεν ἑσαεὶ ἄγνωστος, ἂν μὴ ἡ τολμηρὰ χεὶρ τοῦ ποιητοῦ τῶν Ἀγανί δὲν ἐξήγειρε γωνίαν τινὰ τοῦ παραπετάσματος, τοῦ ἀποκρύπτοντος τὸν οἰκογενειακὸν βίον τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ ἐσωτερικὸς ὀργανισμὸς τῆς αὐλῆς τοῦ Μεχδῆ ἐξόχως πυνόει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀρετῶν τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν καὶ τῶν σπερμάτων τῆς ἰδιοφυΐας ἐκείνης, ἥτις ἐπέδωκε τὸν θαυμασμὸν τῶν συγχρόνων αὐτῶν. Οὐδέποτε οὔτε πρὸ τῆς κη' ρύξεως τοῦ ἰσλαμισμοῦ οὔτε μετὰ ταῦτα ἠκούσθησαν δύο ἀοιδοί, δυνάμενοι νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὸν Ἰμπραχὴμ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ὀλεῦγιάχ. Ἡ κρίσις αὕτη, ἀπαντῶσα καθ' ἐκάστην σχεδὸν σελίδα τῶν Ἀγανί, ὡς παροιμία τις διέτρεχε τὰς ὁδοὺς τῆς Βαγδάτης³.

Παρὰ τοῦ Ἀμπουλφαράζ-ἑλ-Ἰσφαχανί, τοῦ συλλογῆως τῆς **Βιβλίου τῶν ᾠμάτων**, οὗ χαρίεσσα ἐκδοσις εἰς εἴκοσι τόμους ἐξεδόθη ἄρτι τύποις Boulae, μανθάνομεν ὅτι ὁ Ἀροῦν-ἑλ-Ρεδήτ ἰδιάζουσιν ἠσθάνετο συμπάθειαν πρὸς τὸν νεώτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ. «Ἐπιτρέψας αὐτῷ τὴν διοίκησιν τῆς Συρίας, ἐλυπήθη εἰτα διὰ τὸν ἀπ' αὐτοῦ χωρισμὸν, ἀνεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Δαμασκόν, ἐξέδραμε μετ' αὐτοῦ πρὸς προσκύνησιν εἰς Μέκκαν καὶ εἰτα ἀνέθηκεν αὐτῷ τιμητικὸν τι ἐν τῇ αὐλῇ ἀξίωμα, ἵνα τηρῇ αὐτὸν παρ' ἑαυτῷ. Ὁ Ἀροῦν ἦν καλλιτέχνης» οἱ ὥραιοι στίχοι τοῦ Ἀμποῦλ-Ἀτταγιάχ, τοῦ Ἀμποῦ-Νοβάς, ῥόδοιμοι ὑπὸ τῆς λαμπρᾶς φωνῆς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, συνηχοῦντος τοῦ μανδολίνου καὶ τοῦ μεγαύλου (hautbois), περιῆγον αὐτὸν εἰς ἑκστάσιν. Ἀλλ' ὅποιονδύποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ θέλημα τῶν οἰκογενειακῶν τούτων συναυλιῶν, εἶχετο οὕτω ζηλοτύπως τῆς τιμῆς τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, τοδοῦτον δὲ ἐλεπτολόγει πρὸς πᾶν σχετιζόμενον πρὸς τὴν ἐθιμοτυπίαν, ὥστε τόλμημα ἀπέβαινε παρουσίᾳ αὐτοῦ καὶ ἀπλοῦς ὑπαινιγμὸς περὶ τῆς μουσικῆς ἀξίας τοῦ Ἰμπραχὴμ καὶ τῆς Ὀλεῦγιάχ. Τὸ πολὺ, καὶ τοῦτο δὲ σπανίως, ἐδέχετο ἡ υἱὸν τινα τοῦ Μανδούρ ἢ Δζαφάρ τὸν Βαρμεσίδην ἐν τῇ οἰκιακῇ ταύτῃ μουσικῇ, ἐν ἣ συνήθως ὁ καλλιτέχνης ἡγεμὼν ὑπερέβαινε τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος μουσικούς⁴.

1) Οὗτος, μὴ καταγόμενος ἐκ Μοσούλης, ὧν δὲ μόνον ἐγκατεστημένος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἦν ὁ ἐξοχώτερος τῶν ἀράβων καὶ μουσουλμάνων μουσικῶν.

2) Ἰμπραχὴμ-μπέν-Μεχδῆ ἦν ὁ ἡγεμὼν, πρὸ τοῦ ὁποῦ ὁ Μοσούλης ἦδε συχνότερον πρὸς μανδολίνον, ὄργανον ὅπερ ὁ πατήρ τοῦ Μεχδῆ, ὁ χαλιφῆς ἑλ-Μανσούρ, ὁ ἐπιλεγόμενος Ζουλζούλ, ἐπαίξεν ἐξαίρετα.

3) «Ἐπομνήματα περὶ τοῦ Ἰμπραχὴμ, υἱοῦ τοῦ Μεχδῆ» (Ἀσιατ. ἐφημερίς, μαρτ. ἀπρ. 1869).

4) Agani τ. IX, σ. 50.

Ἡ τῶν ἀρχῶν αὐστηρότης αὐτῇ ἐξηγεῖται εὐχερῶς, ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μουσικοῦ, ἐγκαταλειμμένον εἰς ἀπελευθέρους, μετρίως ἐξετιμάτο ὑπὸ τῶν εὐλαδῶν. Ὁ ἱστοριογράφος Ἱμπν-Χαλδοῦν φαίνεται συμμεριζόμενος τὴν κατὰ τῆς βεβήλου ταύτης τέχνης πρόληψιν τῶν συγχρόνων αὐτοῦ. «Ἡμέραν τινὰ, λέγει, ἐπετίμων ἐμίσην τινὰ βασιλικῆς καταγωγῆς ἐπὶ τῇ ἀφωσιώσει, μεθ' ἧς ἐπεδίδετο εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φωνητικῆς καὶ ὁργανικῆς μουσικῆς, καὶ ἔλεγον αὐτῷ: «Τοῦτο δὲν εἶναι ὁδὸν ἔργον οὐδὲ ἀρμόζει εἰς τὴν θέσιν σου.—Πῶς! ἀπεκρίνατό μοι, δὲν βλέπεις ὅτι ὁ Ἱμπν-πραχίμ, ὁ υἱὸς τοῦ Ἐλ-Μεχδῆ, διέπρεπεν ἐν τῇ τέχνῃ ταύτῃ καὶ ἦν ὁ πρῶτος ἀοιδὸς τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ; — Πρὸς Θεοῦ, ἀντεῖπον, διατὶ δὲν λαμβάνεις μᾶλλον ὥς πρότυπον τὸν πατέρα αὐτοῦ (Μεχδῆ) ἢ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ρεσῆτ; Δὲν βλέπεις ὅτι τὸ πάθος τοῦτο κατεβίβασε τὸν Ἱμπραχίμ ἀπὸ τῆς θέσεως, ἣν ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ κατεῖχε!».

Ὁ Ἱμπραχίμ, προσληφθεὶς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μωχαμμέτ-Ἐλ-Ἐμίν, υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Ἀρσούν-Ἐλ-Ρεσῆτ (193 ἐγίρας 808 μ. Χ.), μετρίαν μόνον εὐρεν ἐν αὐτῇ θέσιν σχετικῶς πρὸς τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὰς τιμὰς, ὧν ἀπέλαυνεν ἐπὶ τῆς προκατόχου βασιλείας. Ἄν ὁ χαλίφης πύδοκε νὰ συμβουλευθῇ αὐτῷ, ἔπραττε τοῦτο, λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆς Βίβλου τῶν ἰσμάτων, ἵνα λάβῃ τὴν γνώμην τοῦ εἰδημόνου καλλιτέχνου περὶ τῆς ἀξίας τῆς νεαρᾶς αὐτοῦ δουλῆς, τῆς αἰδοῦ Οὐραϊμ, ἥτις βραδύτερον ἀπέδωκε τὸ θέλητρον τῆς αὐλῆς τοῦ Μαμούν καὶ μετὰ τινος ἄλλης αἰδοῦ, Σαρνὰχ ὀνομαζομένης, μαθητρίας δὲ τοῦ Ἱμπραχίμ, συνεμερίσθη τὸν θαυμασμόν τῶν ἐρασιτεχνῶν τῆς Βαγδάτης.

Θανόντος τοῦ Ἐμίν, ἡγεμόνος ἥκιστα πρὸς τὰς τέχνας εὐαίσθητος, ἡ Βαγδάτη περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Μαμούν, οὗ ὁ ἀγὼν ἐφαίνετο πανταχοῦ θριαμβεῦν. Ὁ Ἱμπραχίμ, τὸ τριακοστὸν ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας ἄγων τότε, διῆλθε τὸν τερπνὸν καὶ θυγρόπον βίον τῶν μεγιστάνων, ἀπεροφημένος δὲ οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τῆς σπουδῆς τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ὁδικῆς, πολὺ ἀπεῖχε τοῦ νὰ προσδοκᾷ ὅτι θὰ διεδραμάτιζε τὸ λαμπρὸν πρόσωπον, ὅπερ ἀνήκουστα γεγονότα ἐπεφύλασσαν αὐτῷ εἰς τὸ μέλλον. Πράγματι δὲ ὁ Ἀμπουλφεδὰ γράφει ὅτι κατ' ἀκολουθίαν δοδαρῶν σφαλμάτων, διαπραχθέντων κατ' εἰσῆλθον τῶν συμβούλων αὐτοῦ, ὁ Ἐλ-Μαμούν ἀπηλάσθη τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τῶν Ἀβδασιδῶν, ὁ θεὸς δὲ αὐτοῦ, Ἱμπραχίμ ἐξελέγη καὶ ἀνηγχευθῆν χαλίφης τῇ 5 μωχαρρέμ τοῦ 202 ἀπὸ ἐγίρας (12/24 ἰουλίου 817) μετὰ τοῦ τίτλου τοῦ **Μουμπάρεκ**, ἥτοι πύλογημένος.

Μετὰ τινὰ χρόνον δοδαρὰ οἰκονομικὰ δυσχερεῖαι ἐνέσκηψαν. Τοῦ δημοσίου θησαυροφυλακίου ἐξαντληθέντος, ὁ υἱὸς τοῦ Μεχδῆ ἀναγκάσθη νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ ταμεῖον, ὅπως ἀποτίσῃ τὴν μισθοφορὰν τοῦ στρατοῦ, ἀπαιτοῦντος τὰ πολλὰ καθυστερήματα αὐτοῦ. Ἐκαστος στρατιώτης ἔλαβε τότε 200 διρχέμ, ἥτοι 140 περίπου φράγκα. Χωρίον τι τῆς Βίβλου τῶν ἰσμάτων δεικνύει εἰς ὁπόσον δοδαρότης εἶχε προβῇ ἡ κατάστασις αὐτοῦ, μέχρις ὅποιας δὲ θρασύτητος ἐξίκετο ἡ διαγωγὴ τῶν ὑπὸ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ μισθοφόρων. «Ὅτε ὁ Ἱμπραχίμ ἐξελέγη ἐν Βαγδάτῃ, οἱ Ἀραβες (νομάδες) καὶ δραπεταὶ δοῦλοι προσελθόντες κατὰ χιλιάδας ἐτάχθησαν ὑπὸ τὰς σημαίας αὐτοῦ, μὴ δυνάμενος νὰ πληρῶσθαι αὐτοὺς, ἡτεῖτο πάντοτε νέας προθεσμίας. Ἡμέραν τινὰ, καθ' ἣν αἱ διαδιδάσκεις αὐτῶν προσελθόντων δοδαρώτερον χαρακτῆρα, εἰς τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῶν ἀνακτόρων προσελθὼν ἐδήλωσεν αὐτοῖς ὅτι τὸ θησαυροφυλάκιον ἦτο κενόν. Τότε εἰς τῶν θρασύτερον τοῦ ὁμίλου σταδιωτῶν προκύψας εἶπεν: «Ἄς προσαγάγωσιν ἡμῖν τὸν χαλίφην ἡμῶν θέλομεν νὰ ἴδωμεν αὐτόν. Δὲν δύναται νὰ μᾶς πληρῶσθαι ἔστω ἄλλ' ἐπειδὴ εἶνε οὕτω καλὸς ἀοιδός, ὡς ψάλλῃ ἡμῖν ἀντὶ τῆς ἡμετέρας μισθοφορᾶς τρία ἱσμάτα χάριν τῶν στρατευμάτων τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς καὶ τρία ἱσμάτα χάριν τῶν τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τῆς Βαγδάτης».

Ὁ ποιητὴς Δι'δὶλ, τελείως ἀφωσιωμένος εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἀλῆ, δὲν ἠδύνατο νὰ συγχωρήσῃ τῷ Ἱμπραχίμ, ἀναστῆ-

ματι τῶν Ἀβδασιδῶν, τὴν αἰφνιδίαν αὐτοῦ ἀνύψωσιν καὶ τὴν τοσοῦτον τεταραγμένην ὁδὸν καὶ μέλλουσαν ν' ἀποβῇ ἐφήμερος βασιλείαν αὐτοῦ. Οὕτως ἐξηγεῖται τὸ ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς ἐν Βαγδάτῃ ἀναγορεύσεως τοῦ Ἱμπραχίμ ὁ ὀνομασθεὶς σατυρικός ποιητὴς ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄλλους περὶ αὐτοῦ:

«Ὡ ὑμεῖς οἱ τὸν στρατὸν ἀποτελοῦντες, μὴ ἀπελπίζετε πλέον· δέξασθε τὸ τετελεσμένον γεγονός καὶ μὴ ἀγανακτῆτε.

» Ἐν βραχεὶ θὰ πληρωθῇτε ἐν ἡμασὶν ἅτινα θὰ καταθέλωσιν ὑμᾶς νέους τε καὶ γέροντας.

» Τὰ ποιήματα τοῦ Μα'μπέδ, διανεμόμενα τοῖς ἀρχηγοῖς ὑμῶν, οὔτε εἰς τὸ βαλάντιόν σας εἰσέρχονται, οὔτε εἰς τὴν κόμμωσιν τῶν γυναικῶν ὑμῶν χρῆσιμῶσι».

Ἄλλ' ἤγγιζεν ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν θὰ ἐσήμενεν ἡ ὥρα τῆς πτώσεως τοῦ Ἱμπραχίμ. Οὐ μόνον εἶδε τοὺς ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀναβιδάσαντας αὐτὸν μεθισταμένους ἀπ' αὐτοῦ κατὰ μικρὸν καὶ προδιδόντας αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ὁ Μαμούν, ἐξακριβώσας τὰ τῆς στάσεως, τῆς στεροπῆδος αὐτὸν τὴν πρωτεύουσιν τοῦ κράτους αὐτοῦ, ἐστράτευεν ἐπὶ τὴν Βαγδάτην, ὅπως πολεμῶσιν ἐναντίον τοῦ Ἱμπραχίμ. Ἡ βασιλεία, ἣν οὗτος ὠνειροπόλει, ἤρχετο διασκεδαζομένη, τάχιστα δὲ κατὰ τὴν ἐκφρασίαν τοῦ Μπαρμπιέ Μαυνὰρ μόνον ἡ βασιλεία τῆς τέχνης ἐμελλε νὰ ὑπολειφθῇ αὐτῷ. Πράγματι τὸ πολιτικὸν στάδιον αὐτοῦ τάχιστα ἐπερατώθη· αἰχμαλωτευθεὶς ὑπὸ τοῦ Μαμούν, ἔτυχε τῆς συγγνώμης αὐτοῦ καὶ ἐνεπλήσθη γενναίων δώρων. Ἡ ἀρχίνους ἐπιείκεια τοῦ νικητοῦ κατέλειπεν αὐτόν, εἶναι ἀληθές, ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ θρόνου, ἀλλὰ κατέλειπεν αὐτόν μετὰ μανδολίνου εἰς χεῖρας· κατελάμβανε τὴν αὐτὴν θέσιν ἐν τοῖς οἰκείοις τοῦ Μαμούν, ἦν καὶ ὁ Ἰσῆκ ἢ ὁ Μουχαρίκ, οἱ καλλιτέχναι τῆς βασιλικῆς αἰθούσης. Ἡ ἐξιλώσις ἦν σκληρὰ, ἀλλὰ μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦτον ἐπετρέπετο αὐτῷ νὰ ζῇσθ δημοσίᾳ ἀποδεχόμενος τὸ νέον τοῦτο ἀξίωμα, τὸ τοῦ αἰδοῦ τῆς αὐλῆς, ὑπέγραψε τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου παραίτησιν αὐτοῦ. Ἐν κεφαλαίῳ, ἐπιγραφόμενῳ: **Μελοποιήσεις τῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων μουσικῶν τῶν ἀνγκόντων εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν χαλιφῶν**, ὁ Ἰσῆκ ἤν, ὁ τὴν Βίβλου τῶν ἰσμάτων καταρτίσας, ἐκφράζεται ὡς: «Ὁ διασημότερος τῶν ἡγεμόνων τούτων, ὁ μόνος ἀπροκαλύπτως γνωρισθεὶς ὡς καλλιτέχνης καὶ ἡμερώσας τὸ λοιπὸν τοῦ βίου αὐτοῦ εἰς τὴν μουσικὴν, ἀπ' οὐδενὸς κρυπτόμενος καὶ οὐδένα ἀποφεύγων, ἦν ὁ Ἱμπραχίμ, ὁ υἱὸς τοῦ Μεχδῆ. Κατὰ τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἔτη, εἶναι ἀληθές, μόνον ἐν ἀποκρύφῳ καὶ **ὀπίσθεν τοῦ παρατετάσματος** ἐφαλλε, πλὴν ὁ σάκις ἐκαλεῖτο εἰς τὰς οἰκογενειακὰς συναθροίσεις τοῦ Ρεσῆδ ἢ τοῦ Ἐμίν· ἀλλὰ, τυχὼν τῆς συγγνώμης τοῦ Μαμούν, ἐφάνη ἰδὼν καὶ πίνων δημοσίᾳ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ χαλίφου καὶ ἐξερχόμενος συνεπικώμος τοῖς ἄλλοις αἰδοῖς τῆς αὐλῆς. Ἡναγκάσθη νὰ τραπῇ τὴν ὁδὸν ταύτην ἐκ τοῦ φόβου, ὃν ἐνέπνεεν αὐτῷ ἡ μνησικακία τοῦ Μαμούν, ἀποδεικνύων αὐτῷ οὕτω ὅτι διὰ παντός εἶχε παραιτηθῇ τὰς ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀξιώσεις αὐτοῦ καὶ ὅτι ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ εἶχεν ἀποκλείσει αὐτόν ἀπ' αὐτοῦ».

(Ἀκολουθεῖ).

ΝΕΑ ΘΕΩΡΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΥΕΛΛΩΝ ΚΑΙ ΤΥΦΩΝΩΝ.

Ὁ κρίνειος δακτύλιος τῆς Γῆς.

Ὁ ταγματάρχης Δελωνάι, ἐν ἄρθρῳ αὐτοῦ ἐν τῇ «**Ναυτικῇ καὶ ἀποικιακῇ Ἐπιθεωρήσει**» (Revue Maritime et Coloniale) ἐπειράθη ν' ἀποδείξῃ ὅτι πάντα τὰ τὰς θυέλλας καὶ τοὺς τυφῶνας συνοδεύοντα φαινόμενα δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσιν ἐπαρκῶς διὰ τῆς ὑποθέσεως ὅτι, ὡς ὁ Κρόνος, οὕτω καὶ ἡ Γῆ περιβάλλεται ὑπὸ δακτυλίων κοσμικῆς ὕλης, κειμένων σχεδὸν ἐν τῷ ἐπιπέδῳ τῆς ἐκλειπτικῆς.

1) Γνωστὸν ὅτι αἱ τῶν Ἀράβων γυναῖκες κοσμοῦσι τὴν κεφαλὴν διὰ νομισμάτων, ἐξηρηγμένων ἀπὸ τῆς κόμης.

2) Agani, τ. IX, σ. 48.

1) Prolégomènes, μετάφρ. Slane, τ. Α', σ. 39.

2) Agani τ. IX σ. 56.

3) Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κοδαμὰ καὶ τοῦ Ἱμπν-Χορδαμπέχ τὰ διρχέμ τῆς ἐποχῆς ταύτης δύναται νὰ ὑπολογισθῇ μετὰ τῶν 65 καὶ 75 ἑκατοστών τοῦ φράγκου.

4) Agani, τ. XVIII, σ. 43.